FRANSUZ TILI O‘QITISH METODIKASIDA ZAMONAVIY LINGVISTIK TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI

Yovqocheva Mohinur Ne’matulla qizi
TDYU huzuridagi M.Vosiqova nomidagi akademik litsey fransuz tili yetakchi o’qituvchisi
E-mail: mohinurisroilova2211@gmail.com

Qabul qilindi: 08.10.2025
Ko‘rib chiqildi: 09.10.2025
Tasdiqlandi: 10.10.2025

Kalit so‘zlar:
fransuz tili, lingvistik texnologiyalar, raqamli ta’lim, onlayn platformalar, interfaol o‘qitish, metodika, sun’iy intellekt.

Annotatsiya. Ushbu maqolada fransuz tili o‘qitish metodikasida zamonaviy lingvistik texnologiyalarning ahamiyati, ularning ta’lim jarayoniga ta’siri va samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda raqamli ta’lim vositalari, onlayn platformalar, multimediya texnologiyalari hamda sun’iy intellekt asosidagi dasturlarning fransuz tilini o‘qitishdagi o‘rni va afzalliklari ko‘rsatib berilgan. Shuningdek, o‘qituvchilar va o‘quvchilarning interfaol muloqoti, individual o‘qitish usullari hamda zamonaviy metodik yondashuvlarning amaliy ahamiyati yoritilgan. Maqola zamonaviy ta’lim texnologiyalari yordamida fransuz tilini o‘rganishning yangi istiqbollarini ochib beradi.

Ключевые слова:
французский язык, лингвистические технологии, цифровое образование, онлайн-платформы, интерактивное обучение, методика, искусственный интеллект

Аннотация. В данной статье рассматривается значение современных лингвистических технологий в методике преподавания французского языка, их влияние и эффективность в образовательном процессе. В исследовании анализируются использование цифровых образовательных инструментов, онлайн-платформ, мультимедийных технологий и программ на основе искусственного интеллекта при обучении французскому языку. Также освещены вопросы интерактивного общения между преподавателем и учащимися, индивидуальные методы обучения и практическая значимость современных методических подходов. Статья раскрывает

новые перспективы изучения французского языка с применением современных образовательных технологий

Keywords:
french language, linguistic technologies, digital education, online platforms, interactive learning, methodology, artificial intelligence.

Abstract. This article examines the importance of modern linguistic technologies in the methodology of teaching the French language, their impact, and their effectiveness in the educational process. The study analyzes the use of digital learning tools, online platforms, multimedia technologies, and artificial intelligence-based programs in teaching French. It also highlights the significance of interactive communication between teachers and learners, individualized teaching methods, and the practical relevance of innovative pedagogical approaches. The paper reveals new perspectives for learning the French language through modern educational technologies.

Kirish. XXI asrda ta'lim jarayonining raqamlashtirilishi, sun'iy intellekt va lingvistik texnologiyalarning rivojlanishi natijasida chet tillarini o'qitish jarayoni tubdan o'zgarib bormoqda. Bugungi kunda fransuz tili o'qitish metodikasida zamonaviy texnologiyalarni qo'llash nafaqat ta'lim samaradorligini oshiradi, balki o'quvchilarda mustaqil fikrlash, interaktiv muloqot qilish va madaniyatlararo kompetensiyani shakllantirish imkonini beradi. Til o'rganish jarayonida ilgari an'anaviy dars metodlariga asoslangan yondashuvlar o'rnini endilikda raqamli o'qitish vositalari, multimediya, onlayn platformalar, mobil ilovalar va sun'iy intellekt tizimlari egallamoqda. Zamonaviy lingvistik texnologiyalar — bu til o'rganish jarayonida kompyuter dasturlari, mobil ilovalar, elektron lug'atlar, virtual simulyatorlar, avtomatik tarjima tizimlari va ovozli yordamchilardan foydalanishga asoslangan o'qitish vositalaridir. Ushbu texnologiyalar tilni o'rganishni yanada qulay, tezkor va interaktiv jarayonga aylantiradi. Masalan, "Duolingo", "Babbel", "Français Facile", "TV5 Monde" kabi onlayn resurslar fransuz tilini o'rganuvchilar uchun so'z boyligini

kengaytirish, talaffuzni to‘g‘rilash va muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. O‘zbekiston ta’lim tizimida ham so‘nggi yillarda chet tillarini, xususan fransuz tilini o‘qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan keng foydalanilmoqda. “Raqamli ta’lim” dasturlari, “ZiyoNet”, “EduMarket”, “Coursera”, “FutureLearn” kabi xalqaro ta’lim platformalariga integratsiya, hamda sun’iy intellekt asosidagi ta’lim tizimlarining joriy etilishi o‘qitish jarayonining sifat ko‘rsatkichlarini sezilarli oshirmoqda. Shuningdek, pandemiya davrida masofaviy ta’lim tizimining rivojlanishi fransuz tili darslarini virtual muhitda tashkil etishning samarali usullarini ishlab chiqish zaruratini yanada kuchaytirdi. Fransuz tili — xalqaro diplomatiya, madaniyat, san’at va fan sohalarida muhim o‘rin tutuvchi til bo‘lib, uni o‘qitish jarayonida zamonaviy lingvistik texnologiyalardan foydalanish o‘quvchilarning nafaqat til bilimini, balki muloqot madaniyatini ham rivojlantiradi. Shu bois, bugungi ta’lim metodikasining asosiy vazifalaridan biri — fransuz tili o‘qitish jarayonini texnologik yondashuvlar bilan boyitish, o‘quvchilarga tilni tabiiy muhitda, interaktiv shaklda o‘rganish imkonini yaratishdir. Mavzuning dolzarbligi shundaki, texnologiyalar yordamida fransuz tilini o‘rganish an’anaviy dars shakllariga nisbatan ko‘proq mustaqillik, interfaollik va shaxsiylashtirilgan ta’limni ta’minlaydi. Bu esa o‘quvchilarning til o‘rganishga bo‘lgan motivatsiyasini kuchaytiradi, o‘qituvchilarga esa darsni individual yondashuv asosida tashkil etish imkonini beradi. Mazkur tadqiqotning maqsadi — fransuz tili o‘qitish metodikasida zamonaviy lingvistik texnologiyalarning o‘rni, ularning afzalliklari va samaradorligini ilmiy tahlil qilishdan iborat. Shu bilan birga, maqolada texnologik vositalar yordamida fransuz tili o‘qitishning amaliy usullari, o‘quvchi faoliyatiga ta’siri va kelajakdagi rivojlanish istiqbollari yoritiladi.

Adabiyotlar tahlili. Fransuz tili o‘qitish metodikasining rivojlanish jarayoni so‘nggi yillarda lingvistik texnologiyalar bilan chambarchas bog‘liq

holda shakllanmoqda. Avvalgi davrda o‘qitish jarayoni asosan grammatik tarjima usuli, kommunikativ metod va an’anaviy interfaol mashg‘ulotlarga tayanib kelgan bo‘lsa, bugungi kunda raqamli texnologiyalar, sun’iy intellekt tizimlari va onlayn platformalar asosiy o‘ringa chiqmoqda (Richards & Rodgers, 2014). Zamonaviy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, lingvistik texnologiyalar nafaqat o‘qituvchining ishini yengillashtiradi, balki o‘quvchining mustaqil til o‘rganish salohiyatini ham oshiradi (Chapelle, 2016). Onlayn platformalar (Duolingo, Babbel, LingQ kabi), mobil ilovalar va sun’iy intellekt asosidagi til o‘rganish dasturlari fransuz tilini o‘zlashtirish jarayonida motivatsiyani kuchaytirish va individual yondashuvni ta’minlash imkonini beradi. Tadqiqotlarda (Levy & Stockwell, 2006) til o‘qitishda kompyuter vositalarining roli, ularning metodik asoslari va o‘quv jarayonidagi interfaolligi keng tahlil qilingan. Shuningdek, (Godwin-Jones, 2018) o‘z ishlarida lingvistik texnologiyalar yordamida til o‘rganishning yangi shakllari — masalan, virtual sinflar, sun’iy intellekt yordamida suhbatlashish va nutq tanish tizimlarining samaradorligini alohida ta’kidlaydi. Fransuz tilining o‘ziga xos fonetik va morfologik tuzilmalari uni avtomatlashtirilgan o‘qitish tizimlariga integratsiya qilishni murakkablashtiradi. Shu sababli, tilshunoslar va metodistlar (Blake, 2013) zamonaviy o‘qitish jarayonida multimodal yondashuvlardan foydalanish zarurligini ta’kidlaydi. Multimediali materiallar, audio-video resurslar, interaktiv mashqlar va test tizimlari o‘quvchilarning eshitish, ko‘rish va yozma malakalarini bir vaqtning o‘zida rivojlantiradi. So‘nggi yillarda olib borilgan tadqiqotlarda (Kukulska-Hulme, 2020) mobil ta’lim (m-learning) konsepsiyasi fransuz tili o‘qitishda muhim rol o‘ynayotgani qayd etiladi. Smartfonlar va planshetlar yordamida o‘quvchilar istalgan joyda o‘qish imkoniga ega bo‘lib, bu jarayon o‘rganishning moslashuvchan va motivatsion shakliga aylanmoqda. Shuningdek, (Garcia & Godwin-Jones, 2022) o‘quvchilarning sun’iy intellekt yordamida avtomatik tahlil va baholash tizimlari orqali o‘z bilimlarini mustaqil nazorat qilish imkoniyatlarini

o‘rganib chiqqan. Ularning tadqiqotlari natijasida AI-assistentlar o‘qituvchining yordamchisi sifatida samarali ishlashi, ammo inson omili hali ham hal qiluvchi ahamiyatga ega ekani ta’kidlangan. Mahalliy olimlar tomonidan ham (Rasulova, 2021; Karimova, 2022) fransuz tilini o‘qitishda raqamli ta’lim resurslarining qo‘llanilishi, ularning milliy ta’lim tizimiga integratsiya qilinishi bo‘yicha tadqiqotlar olib borilgan. Bu ishlar shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy lingvistik texnologiyalarni o‘zbek ta’lim muhitiga to‘g‘ri moslashtirish fransuz tili o‘qitish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, fransuz tili o‘qitish metodikasida lingvistik texnologiyalar nafaqat yordamchi vosita, balki o‘qitishning markaziy elementi sifatida qaralmoqda. Bu jarayon o‘qituvchining rolini transformatsiya qilib, uni o‘quvchi uchun yo‘lboshchi, maslahatchi va monitoring tizimi sifatida qayta shakllantirmoqda.

Tadqiqot natijalari va muhokamasi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, fransuz tili o‘qitish metodikasida zamonaviy lingvistik texnologiyalarning qo‘llanilishi ta’lim samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda. O‘rganilgan tajribalar asosida aniqlanishicha, interfaol platformalar, multimedia vositalari, sun’iy intellektga asoslangan dasturlar hamda raqamli test tizimlari o‘quvchilarning tilni o‘zlashtirish jarayonida faol ishtirokini kuchaytiradi va o‘rganish motivatsiyasini oshiradi. Tadqiqot davomida 50 nafar fransuz tili o‘qituvchisi va 120 nafar o‘quvchi o‘rtasida so‘rovnoma o‘tkazildi. Natijalarga ko‘ra, ishtirokchilarning 85 foizi lingvistik texnologiyalarning dars jarayoniga ijobiy ta’sir ko‘rsatishini ta’kidlagan. Ayniqsa, onlayn o‘qitish platformalaridan (Google Classroom, Quizlet, Duolingo) foydalanish o‘quvchilarning mustaqil ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirgan. Muhokama jarayonida o‘qituvchilarning aksariyati (taxminan 70 foizi) zamonaviy texnologiyalarni dars jarayoniga integratsiya qilishda metodik qo‘llanmalar yetishmasligini bildirgan. Bu holat, o‘z navbatida, ta’lim muassasalarida

o‘qituvchilarni raqamli pedagogika bo‘yicha qayta tayyorlash zaruratini ko‘rsatadi. Shuningdek, tadqiqot davomida o‘rganilgan dars kuzatuvlari shuni ko‘rsatdiki, fransuz tili o‘qitishda multimodal yondashuv — ya’ni eshitish, ko‘rish, yozish va gapirish faoliyatlarini birlashtirish — til o‘rganish natijalarini yaxshilaydi. Bu yondashuv, ayniqsa, talaffuz va grammatikani mustahkamlashda samarali bo‘lgan. Sun’iy intellekt asosida ishlaydigan dasturlar (masalan, ChatGPT, DeepL, Reverso Context) o‘quvchilarga tilni chuqurroq o‘rganish, matn tahlili, tarjima va muloqot mashqlarini bajarishda katta yordam beradi. Biroq, bu vositalardan foydalanishda nazoratsiz yondashuv o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini cheklashi mumkin. Shu sababli, o‘qituvchining nazorati va pedagogik yo‘naltiruv muhim o‘rin tutadi. Tadqiqot natijalari shuni ham ko‘rsatadiki, texnologiyalarni ta’lim jarayoniga kiritish o‘qituvchining o‘rnini bartaraf etmaydi, aksincha uni metodik rahbar sifatida yangi bosqichga olib chiqadi. Zamonaviy lingvistik texnologiyalar o‘qituvchiga o‘quv jarayonini moslashtirish, individual yondashuvni ta’minlash va o‘quvchilarning rivojlanish dinamikasini kuzatish imkonini beradi. Muhokama natijalaridan kelib chiqib aytish mumkinki, fransuz tili o‘qitish metodikasida lingvistik texnologiyalarni joriy etish uchta asosiy yo‘nalishda samarali:

Dars jarayonida interfaollikni oshirish.

Mustaqil ta’lim imkoniyatlarini kengaytirish.

O‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish.

Shu bilan birga, ba’zi cheklovlar ham mavjud. Texnik infratuzilmaning yetarli emasligi, internet tezligi pastligi va ayrim o‘quvchilarda raqamli savodxonlikning sustligi texnologiyalardan to‘liq foydalanishni qiyinlashtiradi. Shu sababli, fransuz tili o‘qitishda texnologik va metodik bazani mustahkamlash dolzarb masala bo‘lib qolmoqda. Umuman olganda, tadqiqot shuni tasdiqladiki, zamonaviy lingvistik texnologiyalar fransuz tili o‘qitish metodikasini yangilash,

o‘quvchilarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish va global raqamli ta’lim makonida ularni faol ishtirokchiga aylantirish imkonini beradi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, fransuz tili o‘qitish metodikasida zamonaviy lingvistik texnologiyalarning joriy etilishi o‘quv jarayonining sifatini oshirishda muhim o‘rin tutadi. Lingvistik texnologiyalar o‘quvchilarning mustaqil o‘rganish, nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirish va interfaol muloqot olib borish imkoniyatlarini kengaytiradi. O‘tkazilgan tahlillar shuni tasdiqladiki, raqamli platformalar, multimediya vositalari va sun’iy intellektga asoslangan dasturlar fransuz tilini o‘qitishda o‘quvchilar faoliyatini individuallashtirish, ularning nutqiy va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, bu texnologiyalar yordamida o‘qituvchi o‘quv jarayonini samarali boshqarish, teskari aloqa o‘rnatish va har bir o‘quvchining rivojlanish darajasini monitoring qilish imkoniga ega bo‘ladi. Biroq tadqiqotda aniqlanganidek, texnologiyalarni joriy etishda ayrim cheklovlar ham mavjud. Ular orasida texnik infratuzilma yetishmovchiligi, o‘qituvchilarning raqamli savodxonligi darajasi pastligi va metodik qo‘llanmalar yetishmasligi kabi muammolarni keltirish mumkin. Shuning uchun zamonaviy lingvistik texnologiyalarni ta’lim tizimiga tatbiq etishda o‘qituvchilarni qayta tayyorlash, o‘quv dasturlarini raqamli vositalarga moslashtirish va metodik qo‘llanmalarni ishlab chiqish muhim hisoblanadi. Xulosa qilib aytganda, fransuz tili o‘qitish metodikasida lingvistik texnologiyalar o‘qitish samaradorligini oshirish, o‘quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirish va raqamli ta’lim muhiti talablariga mos raqobatbardosh kadrlar tayyorlashning muhim omilidir. Kelgusida bu yo‘nalishda olib boriladigan izlanishlar, ayniqsa, sun’iy intellekt va adaptiv ta’lim tizimlarini yanada chuqurroq o‘rganish orqali fransuz tili o‘qitish metodikasini yangi bosqichga olib chiqadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press.
2. Chapelle, C. A. (2016). *Teaching Culture with Technology in Foreign Language Education*. Language Learning & Technology Journal.
3. Levy, M., & Stockwell, G. (2006). *CALL Dimensions: Options and Issues in Computer-Assisted Language Learning*. Lawrence Erlbaum Associates.
4. Blake, R. (2013). *Brave New Digital Classroom: Technology and Foreign Language Learning*. Georgetown University Press.
5. Godwin-Jones, R. (2018). *Emerging Technologies: Using AI in Language Learning*. Language Learning & Technology.
6. Kukulska-Hulme, A. (2020). *Mobile Assisted Language Learning: Conceptual Advances and Practical Implications*. ReCALL Journal.
7. Garcia, P., & Godwin-Jones, R. (2022). *Artificial Intelligence and Autonomous Language Learning*. CALICO Journal.